

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

Афанасьєв М. В.

Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття рішень

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	усі галузі
Спеціальність	усі спеціальності
Освітній рівень	другий (магістерський) рівень
Освітня програма	усі освітні програми

Вид дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

**вибіркова
українська**

Завідувач кафедри
міжнародного бізнесу та економічного аналізу

Отенко Ірина Павлівна

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2018**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу
Протокол № 1 від 28.08.2018 р.

Розробник:

Іващенко Ганна Анатоліївна, к.е.н., доц. кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни:

Підвищення динаміки та нагромадження інформаційних зв'язків призводить до зростання невизначеності при прийнятті управлінських рішень. Такі обставини обумовлюють необхідність оптимізації збору, збереження та обробки аналітичних даних.

Зважаючи на це надзвичайно важливо здобути вміння формувати технології обробки аналітичних даних, які дозволять структурувати економічну інформацію, адекватно обирати метод для проведення оцінки та аналізу ефективності діяльності підприємства та підвищити рівень обґрунтованості прийняття стратегічних рішень на підприємстві.

Мета навчальної дисципліни: є формування у студентів компетентностей щодо орієнтування в сучасному спеціалізованому інформаційному просторі щодо збору, обробки, відображення аналітичних даних та адекватного вибору і використання аналітичного інструментарію для прийняття стратегічних рішень.

Курс	1	
Семестр	1	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	20
	семінарські, практичні	20
Самостійна робота		110
Форма підсумкового контролю	залік	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Інформатика	Соціальна економіка
Менеджмент	Глобальна економіка
Фінанси	

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
концептуалізації та моделювання для вирішення актуальних завдань/проблеми	приймати управлінські рішення у типових ситуаціях щодо вибору загальної та конкурентної стратегії підприємства
визначати, мати доступ, аналізувати та поєднувати інформацію з різних джерел для прийняття управлінських рішень	приймати управлінські рішення на основі опрацювання різних інформаційних джерел
знання аналітичного інструментарію для проведення наукового дослідження та його використання в управлінні бізнес-процесами	використовувати аналітичний інструментарій в управлінні бізнес-процесами
організувати проведення оригінального аналітичного дослідження, поєднуючи результати різних досліджень для отримання та представлення остаточного результату	проводити аналіз внутрішнього середовища
інтерпретувати результати та брати участь у дискусіях стосовно наукового значення та потенційних наслідків отриманих результатів	приймати управлінські рішення у непередбачуваних умовах при розробці стратегії підприємства за допомогою різних методів

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні засади інформаційно-аналітичного забезпечення управлінських рішень

Тема 1 Теоретичні підходи, принципи розроблення та реалізації системи прийняття управлінських рішень.

Сутність та зміст управлінського рішення. Види управлінських рішень. Принципи розроблення та реалізації системи прийняття управлінських рішень. Процедури прийняття управлінських рішень. Етапи технології прийняття управлінських рішень. Врахування ступеню ризику при прийнятті управлінських рішень. Особисті якості керівника при прийнятті управлінських рішень. Потенційні можливості системи управління для вирішення проблеми.

Тема 2. Склад та задачі інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень

Елементи інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень. Задачі інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень. Інформаційна підтримка прийняття управлінських рішень. Корпоративна інформаційно-аналітична система. Оперативна аналітична обробка й інтелектуальний аналіз даних. Основні елементи підтримки процесу прийняття управлінських рішень.

Змістовий модуль 2.

Інструментарій інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень

Тема 3. Інформаційно-аналітичний інструментарій в прийнятті управлінських рішень

Якісні (експертні) і кількісні (статистичні) методи прогнозування.

Індивідуальні експертні оцінки: метод написання сценаріїв. Правила колективного експертного дослідження. Основні прийоми прогнозування зовнішнього середовища. Метод Дельфі.

Прогнозування за допомогою аналізу часових рядів: рухоме середнє, експоненціальне згладжування. Регресійний аналіз. Економетричне моделювання. Спеціальні застереження щодо врахування взаємозв'язків у процесі прогнозування параметрів зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства.

Методи прогнозування банкрутства підприємства: Z-рахунок Альтмана, коефіцієнт Таффлера, А-рахунок Арженті.

Методика кластерного аналізу. Поняття подібності об'єкта. Метод дендритів.

Матричні інструменти аналізу стратегії підприємства. Матриця BCG. Матриця "продукт-ринок". Матриця "McKinsey". Матриця конкуренції. Матриця Shell-DPM.

Модель ADL (Артур Д. Літл) – зрілість сектора і положення стосовно конкурентів для оцінки стратегічного стану підприємства та вибору стратегічних позиції у привабливих стратегічних зон господарювання (СЗГ).

Тема 4. Вибір в системі прийняття стратегічних рішень.

Етапи прийняття стратегічних рішень. Прийняття стратегічних рішень в умовах ризику. Формування стратегічного рішення. Підготовка стратегічних рішень. Реалізація стратегічних рішень. Компромісне управлінське рішення. Вибір альтернативних варіантів стратегічних рішень. Стратегії вибору.

Тема 5. Застосування Інтернет-ресурсів та інструментів в прийнятті управлінських рішень

Використання інформаційно-телекомунікаційних технологій в бізнесі. Засоби для обміну інформацією. Інформаційна система менеджменту. Інтернет-ресурси.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати залік – 60 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі сумування оцінок за всі види контролю, які мали місце протягом семестру.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль (а отже і залік) упродовж семестру – 60 та максимально можлива кількість балів – 100.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Розподіл балів за тижнями згідно технологічної карти подано в табл.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля	Максимальний бал										
	лекції	практичні заняття	домашні завдання	есе	довіді, презентації	опитування	письмові КР	Творче завдання	Ділова гра	КОЛОКВІУМ	Всього

Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні засади інформаційно-аналітичного забезпечення управлінських рішень	Тема 1. Теоретичні підходи, принципи розроблення та реалізації системи прийняття управлінських рішень	1 тиждень	0,5	0,5	2								3
	Тема 1. Теоретичні підходи, принципи розроблення та реалізації системи прийняття управлінських рішень	2 тиждень	0,5	0,5	2								3
	Тема 2. Склад та задачі інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень	3 тиждень	0,5	0,5	2				5				8
	Тема 2. Склад та задачі інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень	4 тиждень	0,5	0,5	2			5					8
	Тема 2. Склад та задачі інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень	5 тиждень	0,5	0,5	2						5	12	20
Змістовий модуль 2. Інструментарій інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень	Тема 3. Інформаційно-аналітичний інструментарій прийняття управлінських рішень	6 тиждень	0,5	0,5	2								3
	Тема 3. Інформаційно-аналітичний інструментарій прийняття управлінських рішень	7 тиждень	0,5	0,5	2				5				8
	Тема 4. Вибір в системі прийняття стратегічних рішень	8 тиждень	0,5	0,5	2	10							13
	Тема 4. Вибір в системі прийняття стратегічних рішень	9 тиждень	0,5	0,5	2			5					8
	Тема 5. Застосування Інтернет-ресурсів та інструментів прийняття управлінських рішень	10 тиждень	0,5	0,5	2						11	12	26
	Всього		5	5	20	10	10	5	5	11	5	24	100

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведеною в табл.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

1.Отенко І.П. Формування бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства/ І.П.Отенко// Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – Черкаси: ЧДТУ, 2014. – Вип. 37. – Ч. III. – С. 40-46;

2. Otenko I. Analytical tools of enterprise economic security management / I. Otenko, O. Preobrazhenska // Актуальні проблеми економіки. - 2014. - № 5, ст. 203-209

3. Отенко І.П. Аналіз особливостей міжнародних стандартів кадрової безпеки підприємства/І.П.Отенко, Преображенська О.С. // Научный информационный журнал «Бизнес информ» №3 2014 г. Вид.видавничий дом «ІНЖЕК». 2014 – С. 371-376.

4. Отенко І.П. Формування аналітичного інструментарію для оцінки економічної безпеки підприємства/ І.П.Отенко, І.А.Яртим// Розділ в монографії Моделирование и информационные технологии в исследовании социально-экономических систем: теория и практика. Под ред. докт.экон.наук, проф. В.С. Пономаренко, докт.экон.наук, проф. Т.С. Клебановой.

5. Отенко І.П. Аналітичне забезпечення стратегічної позиції підприємства/ І.П.Отенко, П.С.Кошарна // Проблеми економіки. – 2013. – №4. – С. 262-267

6. Отенко І.П. Методики формалізації організаційних знань підприємства //І.П.Отенко, Преображенська О.С. // Економічний вісник університету. Збірник наукових праць учених та аспірантів. Випуск 18/2. Переяслав-Хмельницький. ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди». – 2012 – С. 137-143

7. Отенко І. П. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник / І. П. Отенко, Г. Ф. Азаренков, Г. А. Іващенко. – Харків: Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 169 с.

8. Отенко В.І. Формування аналітичного інструментарію оцінювання готовності підприємства до реалізації стратегічного вибору / В.І.Отенко, І.П. Отенко // Розділ в монографії: Моделирование социально-экономических систем: теория и практика: Монография/ Под ред. В.С.Пonomаренко, Т.С.Клебановой, Н.А. Кизима. – Х.: ФЛП Александрова К.М.; ИД «ИНЖЭК», 2012. – 592с., Русск.яз.,укр.мова, С.470-483

9. Отенко В.І. Раціональний вибір у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства/ В.І.Отенко, І.П. Отенко // Розділ в монографії: Конкурентоспроможність: проблеми науки та практики

10. Отенко В.І. Аналітичні аспекти прийняття стратегічних рішень/ В.І.Отенко, І. П. Отенко// Ліберманівські читання: економічна спадщина та сучасні проблеми:

Монографія/ Під заг.ред. Пономаренко В.С., Кизима М.О., Зими Г.О. – Х.: ФОП Лібуркіна Л.М.; «ІНЖЕК», 2009. – 296с.

11. Отенко В. І. Стратегічний вибір підприємства та його реалізація. Монографія / В. І. Отенко. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2010. – 336 с.

12. Отенко І.П. Діагностика стану підприємства: теорія і практика: Монографія /за заг. ред. професора А.Е. Воронкової – 2-е вид., перероб. і доп. - Х.: ВД «ІНЖЕК», 2008. – 520 с.

13. Отенко І. П. Стратегическое управление потенциалом предприятия / І.П.Отенко // Монографія

14. Полтавська Є. О. Конкурентний аналіз: навч. посібн. / Є. О. Полтавська, Г. А. Іващенко, П. М. Куліков. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. – 200 с.

15. Управление человеческими ресурсами / Под ред. М. Пула, М. Уорнера. – СПб.: Питер, 2002. – 1200 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

16. Сервер Верховної Ради України. – Режим доступа : [www. zakon. rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).